

01 Број: 013-217/21-39

29. 10. 2021 год.
БЕОГРАД

СПОРАЗУМ О УНАПРЕЂЕЊУ УСЛОВА ЗА ОДРЖАВАЊЕ ИЗБОРА

Закључен у Београду, 29. октобра 2021. године између следећих страна потписница:

1. Српска напредна странка,
2. Социјалистичка партија Србије,
3. Доста је било,
4. Српски покрет Двери,
5. Демократска странка Србије,
6. Покрет обнове Краљевине Србије,
7. Српска радикална странка,
8. Здрава Србија,
9. Српска странка Заветници.

Закључак међустраничног дијалога

Члан 1.

Стране потписнице овог споразума (у даљем тексту: стране потписнице) сагласне су са Закључком међустраничног дијалога о унапређењу услова за одржавање избора који се води под покровитељством председника Народне скупштине (у даљем тексту: Закључак), који је усвојила Радна група међустраничног дијалога и који представља саставни део овог споразума.

Саставни део споразума

Члан 2.

Саставни део овог споразума чине и дописи које ће председник Народне скупштине, у складу са Закључком, послати јавним медијским сервисима и свим приватним емитерима информативног програма са националном покривеношћу, терестријалним и кабловским, са захтевом да у року од 15 дана од дана закључења овог споразума доставе Радној групи међустраничног дијалога своје планове извештавања, како за период пре расписивања избора, тако и за време изборне кампање, који треба да буду сачињени у складу са принципима непристрасног, правичног, уравнотеженог и закономерног представљања политичких субјеката, односно изборних листа и кандидата на изборима, уз поштовање, при томе, снаге политичких субјеката и сопствене уређивачке политике.

Наставак процеса након избора 2022. године

Члан 3.

Стране потписнице констатују да је доношење Закључка, након преговора о комплексним питањима унапређења изборног процеса о којима се разговарало између великог броја политичких странака и политичких покрета и која треба да се реше у кратком временском периоду, било могуће само уз узајамне уступке који су подразумевали да свако одустане од дела својих предлога или да прихвати туђи предлог с којим није у потпуности сагласан.

Стране потписнице сагласне су да се по окончању избора 2022. године настави дијалог ради даљег приближавања ставова о појединим питањима од значаја за унапређење изборних процеса у Републици Србији.

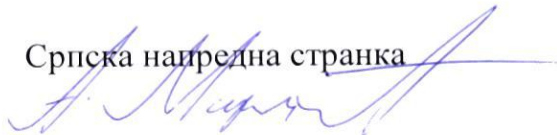
Прилози уз споразум

Члан 4.

Прилоге уз овај споразум чине предлози које су доставили учесници у Међустраничком дијалогу а који у овом тренутку нису постали део Закључка.

Прилоге уз овај споразум чине и планови извештавања које јавни медијски сервис и приватни емитери информативног програма са националном покривеношћу доставе Радној групи међустраничког дијалога.

Српска напредна странка

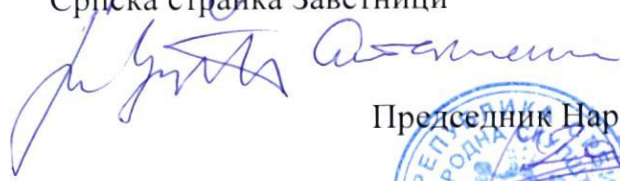

Доста је било

Демократска странка Србије

Српска радикална странка

Српска странка Заветници

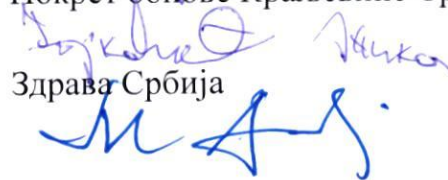
Социјалистичка партија Србије

Српски покрет Двери

Покрет обнове Краљевине Србије

Здрава Србија

Председник Народне скупштине

Ивица Дачић

ЗАКЉУЧАК
МЕЂУСТРАНАЧКОГ ДИЈАЛОГА
О УНАПРЕЂЕЊУ УСЛОВА ЗА ОДРЖАВАЊЕ ИЗБОРА
КОЈИ СЕ ВОДИ ПОД ПОКРОВИТЕЉСТВОМ
ПРЕДСЕДНИКА НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

§ 1. – ОПШТИ ОКВИР ЗАКЉУЧКА О УНАПРЕЂЕЊУ УСЛОВА ЗА
ОДРЖАВАЊЕ ИЗБОРА

Члан 1.

(1) Међустранички дијалог о унапређењу услова за одржавање избора који се води под покровитељством председника Народне скупштине одредио је Радно тело за припрему Закључка о унапређењу услова за одржавање избора који чине представници следећих политичких партија и политичких покрета: Српска напредна странка, Социјалистичка партија Србије, Доста је било, Српски покрет Двери, Демократска странка Србије, Покрет обнове Краљевине Србије, Српска радикална странка, Здрава Србија и Српска странка Заветници (у даљем тексту: Радно тело).

(2) Чланице Радног тела у доброј вери су водиле разговоре о унапређењу услова за одржавање избора у Републици Србији који су обухватили сва значајна питања изборног процеса, груписана у оквиру следеће четири целине: 1° *Опита правила изборног поступка и поступак кандидовања*, 2° *Гласање на бирачком месту, утврђивање резултата избора и заштита бирачког права*, 3° *Финансирање политичких активности и спречавање злоупотребе јавних ресурса у изборној кампањи* и 4° *Улога медија у изборном процесу*.

Члан 2.

(1) Полазећи од тога да се редовни избори за председника Републике и Скупштину града Београда одржавају у првој половини 2022. године и да треба што пре да се почне са применом ових закључака, констатује се да нема довољно времена да се приступи структуралним реформама изборног система, као ни коренитим променама постојећег изборног система, јер такве реформе није могуће спровести до одржавања редовних председничких избора.

(2) У овој фази дијалога разматрано је унапређење постојећег пропорционалног изборног система, у којем је Република Србија једна изборна јединица.

(3) Након окончања избора 2022. године наставиће се дијалог у којем ће се расправљати и о могућностима за структуралним променама изборног система, односно ширим реформама постојећег изборног система.

§ 2. – ОПШТА ПРАВИЛА ИЗБОРНОГ ПОСТУПКА
И ПОСТУПАК КАНДИДОВАЊА

А. – Истовремено одржавање избора

Члан 3.

(1) Истог дана, и то 3. априла 2022. године, одржаће се редовни избори за председника Републике, редовни избори за одборнике у Скупштини града Београда и ванредни избори за народне посланике Народне скупштине.

(2) Изборе за председника Републике расписује председник Народне скупштине 2. марта 2022. године.

(3) Изборе за народне посланике Народне скупштине расписује председник Републике 15. фебруара 2022. године.

(4) Изборе за одборнике Скупштине града Београда расписује председник Народне скупштине 15. фебруара 2022. године.

Б. – Гласање на територији Аутономне покрајине Косово и Метохија

Члан 4.

(1) Грађанима Републике Србије који живе на територији Аутономне покрајине Косово и Метохија мора бити омогућено да остваре своје Уставом загарантовано изборно право и да гласају на територији Аутономне покрајине Косово и Метохија.

(2) С обзиром на то да се гласање на територији Аутономне покрајине Косово и Метохија због специфичне безбедносне и политичке ситуације не може спровести на исти начин као и у другим деловима Републике Србије, у Закону о избору народних посланика треба предвидети правни основ да се избори на територији Аутономне покрајине Косово и Метохија спроводе по посебној процедури, уз сарадњу са ОЕБС.

(3) У Закону о избору народних посланика биће предвиђен правни основ да најмање један члан сваког бирачког одбора на територији Аутономне покрајине Косово и Метохија буде изабран на предлог опозиционе изборне листе, тј. изборне листе чији подносилац није парламентарна странка, односно изборне листе чији је подносилац парламентарна странка која не чини део владајуће коалиције.

В. – Органи за спровођење избора

а) Привремена измена сталног састава Републичке изборне комисије

Члан 5.

(1) У Закону о избору народних посланика биће предвиђено да прве наредне изборе за председника Републике и изборе за народне посланике спроведе измењени стални састав Републичке изборне комисије, који ће бројати 23 члана и 23 заменика члана.

(2) Седамнаест чланова и заменика чланова Републичке изборне комисије бирају се у складу са важећим прописима, док преосталих шест чланова и заменика чланова бира Народна скупштина на предлог председника Народне скупштине, који тај предлог упућује након консултација са опозиционим странкама које учествују у међустраничким дијалозима, и то тако да се три члана и три заменика члана бирају на предлог политичких странака које учествују у међустраничком дијалогу под покровитељством представника Европског парламента, а преостала три члана и три заменика члана се бирају на предлог политичких странака које учествују у међустраничком дијалогу који се бирају под покровитељством председника Народне скупштине.

б) Локалне изборне комисије

Члан 6.

(1) У Закону о избору народних посланика биће предвиђено да градске и општинске изборне комисије (у даљем тексту: локалне изборне комисије) буду трећи орган за спровођење избора за народне посланике и избора за председника Републике (у даљем тексту: избори на републичком нивоу), поред Републичке изборне комисије и бирачких одбора.

(2) Локална изборна комисија треба да има стални и проширени састав.

(3) Када локална изборна комисија спроводи изборе на републичком нивоу, њен проширени састав чине представници свих подносилаца изборних листа на републичком нивоу.

(4) Локална изборна комисија треба да има конкретне надлежности у изборном поступку, као што су примопредаја изборног материјала, образовање бирачких одбора и решавање по правним средствима у првом степену на неправилности у раду бирачких одбора.

в) Привремено решење за стални састав локалне изборне комисије

Члан 7.

(1) У Закону о избору народних посланика биће предвиђено да прве наредне изборе за председника Републике и изборе за народне посланике спроводе локалне изборне комисије које ће имати измењен стални састав.

(2) Поред чланова и заменика чланова локалне изборне комисије који се именују у складу са важећим прописима, у стални састав локалне изборне комисије именује се један члан и заменик члана на предлог председника Народне скупштине, који тај предлог упућује након консултација са опозиционим странкама које учествују у међустраничком дијалогу и другим опозиционим странкама које за то покажу интерес.

г) Промена критеријума за избор сталног састава органа за спровођење избора

Члан 8.

(1) Критеријуми за именовање чланова органа за спровођење избора у сталном саставу треба да буду промењени, с обзиром на то да, према важећим критеријумима, изборне листе које нису освојиле довољно мандата да образују посланичку, односно одборничку групу не могу предлагати чланове органа за спровођење избора у сталном саставу.

(2) У Закону о избору народних посланика треба предвидети да се у смислу предлагања чланова Републичке изборне комисије у сталном саставу, односно да се у смислу предлагања чланова бирачких одбора у сталном саставу, посланичком групом може сматрати народни посланик појединац или група народних посланика која броји мање од пет народних посланика ако су испуњени следећи услови: 1^о да су сви ти народни посланици изабрани са исте изборне листе, 2^о да изборна листа на којој су изабрани није освојила најмање онолико мандата колико је потребно за образовање посланичке групе, 3^о да нико од њих није приступио другој посланичкој групи и 4^о да су сви потписали предлог да се одређени број чланова и заменика чланова именује у стални састав Републичке изборне комисије, односно бирачких одбора.

(3) Законом о локалним изборима треба предвидети да се у смислу предлагања чланова локалних изборних комисија у сталном саставу, односно да се у смислу предлагања чланова бирачких одбора у сталном саставу одборничком групом може сматрати одборник појединац или група која броји мање од оног броја одборника који је потребан за образовање одборничке групе ако су испуњени следећи услови: 1^о да су сви ти одборници изабрани са исте изборне листе, 2^о да изборна листа на којој су изабрани није освојила најмање онолико мандата колико је потребно за образовање одборничке групе, 3^о да нико од њих није приступио другој одборничкој групи и 4^о да су сви потписали предлог да се одређени број чланова и заменика чланова именује у стални састав локалне изборне комисије, односно бирачких одбора.

д) Привремена измена сталног састава бирачких одбора

Члан 9.

(1) У Закону о избору народних посланика биће предвиђено да прве наредне изборе за председника Републике и изборе за народне посланике спроведе измењени стални састав бирачког одбора који ће бројати четири члана и четири заменика члана.

(2) Три члана и заменика чланова именују се у складу са важећим прописима, док једног члана и једног заменика члана именује Републичка изборна комисија на предлог председника Народне скупштине, који тај предлог упућује након консултација са опозиционим странкама које учествују у овом дијалогу.

(3) Исто правило примениће се на референдум и прве наредне локалне изборе.

ђ) Повећање накнада за рад у бирачком одбору

Члан 10.

Подзаконским актом Републичке изборне комисије биће предвиђено да се накнада за рад у бирачком одбору повећава са 1.500 динара на 2.000 динара.

е) Повећање транспарентности рада органа за спровођење избора

Члан 11.

У Закону о избору народних посланика биће предвиђене следеће обавезе органа за спровођење избора које ће повећати транспарентност њиховог рада:

1° Седнице Републичке изборне комисије преносе се уживо на њеној веб-презентацији;

2° Записници са седница Републичке изборне комисије објављују се на њеној веб-презентацији;

3° Унос података о резултатима гласања са бирачких места од почетка до краја преноси се на веб-презентацији Републичке изборне комисије;

4° Сви записници о раду бирачких одбора скенирају се и у најкраћем року објављују на веб-презентацији Републичке изборне комисије, а ако су исправљане грешке у попуњавању записника о раду бирачког одбора, објављује се и акт о исправљању грешака у записницима;

5° Сваки бирач има право да од органа за спровођење избора који је надлежан за чување изборног материјала захтева информацију о томе да ли је у изводу из бирачког списка евидентирано да је гласао.

ж) Одређивање бирачких одбора за поновљено гласање

Члан 12.

Подзаконским актима Републичке изборне комисије треба јасно предвидети да у случају понављања гласања на неком бирачком месту сваки подносилац изборне листе има право да промени своје представнике у бирачком одбору, а ако на том бирачком месту није именовано своје представнике у бирачком одбору, да може да их предложи ради спровођења поновљеног гласања.

Г. – Кандидовање на изборима

а) Смањење потребног броја потписа бирача

Члан 13.

(1) Законом о избору народних посланика број потписа бирача који је потребан за подношење изборне листе странке националне мањине на изборима за народне посланике треба смањити на 5.000.

(2) Законом о локалним изборима треба предвидети принцип по којем број потписа који је потребан за подношење изборне листе не зависи од броја одборника у скупштини јединице локалне самоуправе, већ од броја бирача на дан расписивања избора, тако да се изборна листа може поднети ако је подржи најмање:

- 200 бирача у јединицама локалне самоуправе које имају до 20.000 бирача,
- 300 бирача у јединицама локалне самоуправе које имају до 30.000 бирача,
- 500 бирача у јединицама локалне самоуправе које имају до 50.000 бирача,
- 600 бирача у јединицама локалне самоуправе које имају до 70.000 бирача,
- 800 бирача у јединицама локалне самоуправе које имају до 100.000 бирача,
- 1.000 бирача у јединицама локалне самоуправе које имају до 500.000 бирача,
- 3.000 бирача у јединицама локалне самоуправе које имају више од 500.000 бирача.

(3) Покрајинском скупштинском одлуком о избору посланика у Скупштину Аутономне покрајине Војводине број потписа бирача који је потребан за подношење изборне листе на покрајинским изборима са 6.000 смањити на 4.000, а број потписа бирача за подношење изборне листе странака националних мањина на покрајинским изборима са 3.000 смањити на 2.000.

(4) Законом о локалним изборима треба предвидети да се сви важећи потписи бирача које је подносилац изборне листе предао преко броја прописаног за подношење изборне листе не рачунају у предате потписе и да се не одбацују ако се понове приликом предаје неке наредне изборне листе.

б) Надлежни органи за оверу потписа

Члан 14.

(1) Остају на снази измене Закона о избору народних посланика, донете непосредно по укидању ванредног стања, којима је предвиђено да на целој територији Републике Србије потписе бирача који подржавају изборну листу могу поред, јавних бележника, да оверавају градски, односно општински оверитељи.

(2) Док траје процес кандидовања, обезбедиће се да у просторијама месних заједница дежура по један градски, односно општински оверитељ и даће се могућност подносиоцима изборних листа да у просторијама месних заједница поставе сто са рачунаром и штампачем за припрему изјаве бирача ради овере.

в) Назив изборне листе

Члан 15.

У погледу могућности одређивања назива своје изборне листе политичке странке треба да буду изједначене са страначким коалицијама, односно групама грађана.

Д. – Положај странака националних мањина у изборном поступку

Члан 16.

(1) Изборне листе чији су подносиоци политичке странке националних мањина треба да имају привилегован статус приликом кандидовања и доделе мандата.

(2) Законом о избору народних посланика треба изричито предвидети забрану изигравања закона и дати Републичкој изборној комисији овлашћење да одређеном подносиоцу изборне листе не призна статус политичке странке националне мањине ако утврди да је реч о већинској странци која покушава да изигра закон.

Ђ. – Бирачки списак

а) Формирање радног групе за контролу бирачког списка

Члан 17.

(1) Влада Републике Србије формираће Радну групу за екстерну контролу Јединственог бирачког списка у чији састав улазе представници: Српске напредне странке, Социјалистичке партије Србије, Доста је било, Српског покрета Двери, Демократске странке Србије, Покрета обнове Краљевине Србије, Српске радикалне странке, Здраве Србије, Српске странке Заветници, Владе, Министарства државне управе и локалне самоуправе и Републичке изборне комисије и три представника других опозиционих странака које за то покажу интерес.

(2) Сваки члан Радне групе имао би право да Министарству државне управе и локалне самоуправе поднесе захтев за проверу тачности података о поједином бирачу у Јединственом бирачком списку, укључујући и бираче који се налазе на територији Аутономне покрајине Косово и Метохија.

(3) Министарство државне управе и локалне самоуправе је дужно да Радној групи сваког месеца за претходни месец достави статистички извештај о стању и променама у Јединственом бирачком списку за сваку јединицу локалне самоуправе: број нових уписа услед стицања бирачког права по било ком основу; број брисања по основу смрти или другог начина престанка бирачког права; број уписа услед промене пребивалишта и број брисања услед промене пребивалишта.

(4) Министарство унутрашњих послова је дужно да Радној групи сваког месеца за претходни месец достави за сваку јединицу локалне самоуправе податке о броју важећих личних карата и пасоша за пунолетна лица, као и о броју лица чије је привремено боравиште у иностранству дуже од три месеца.

(5) Министарство државне управе и локалне самоуправе ће, на основу података добијених од Министарства унутрашњих послова, Радној групи до 10. у месецу доставити за сваку јединицу локалне самоуправе: број бирача у бирачком списку који немају важећу личну карту; број лица који имају важећу личну карту, а нису уписани у бирачки списак; број лица којима је у важећој личној карти уписан податак о пребивалишту у једној јединици локалне самоуправе, а уписани су у део бирачког списка који води друга јединица локалне самоуправе; број бирача у бирачком списку који немају важећи пасош; број лица који имају важећи пасош, а нису уписани у бирачки списак; број бирача у бирачком списку који имају пријављено привремено боравиште у иностранству или по евиденцији нису у земљи дуже од три месеца.

(6) Министарство државне управе и локалне самоуправе достављаће Радној групи у електронској форми до 10. у месецу за претходни месец списак имена и презимена бирача за сваку јединицу локалне самоуправе.

(7) Републичка изборна комисија ће организовати скенирање извода из бирачког списка са свих бирачких места и њихово аутоматско, електронско поређење са садржајем Јединственог бирачког списка, поређење са матичном књигом умрлих, базом валидних личних карата и пасоша и чињеницом боравка у земљи у време избора и да у складу са својим надлежностима покрене одговарајуће поступке ако се утврди да су гласали људи који нису били у бирачком списку, који нису имали валидну личну карту и/или који по евиденцији нису били у земљи.

(8) Ако се утврди да су нека лица евидентирана да су гласала, а заправо нису гласала, Републичка изборна комисија дужна је да поднесе кривичне пријаве надлежном јавном тужилаштву.

(9) Радна група може од Министарства државне управе и локалне самоуправе захтевати и друге податке и извештаје чији је циљ провера валидности бирачког списка. (нпр. број бирача у бирачком списку на одређеној адреси).

(10) Радна група се образује за период који је потребан ради извршавања задатака из овог закључка.

б) Обавештавање грађана у вези са вођењем бирачког списка и провером података у бирачком списку

Члан 18.

Надлежни државни органи (Влада, Министарство државне управе и локалне самоуправе, Републичка изборна комисија) треба да врше јавну кампању којој је циљ обавештавање грађана о томе како могу проверити да ли су уписани у бирачки списак и како могу остварити своја права у вези с променама у бирачком списку.

§ 3. – ИЗБОРНИ ДАН, ГЛАСАЊЕ НА БИРАЧКОМ МЕСТУ, УТВРЂИВАЊЕ РЕЗУЛТАТА ГЛАСАЊА И ЗАШТИТА ИЗБОРНОГ ПРАВА

А. – Рад бирачког одбора

а) Предупређивање злоупотреба када бирач гласа ван бирачког места

Члан 19.

Законом о избору народних посланика биће предвиђено да када бирач гласа ван бирачког места, најмање један од три повереника бирачког одбора који иду код тог бирача мора бити представник опозиционе изборне листе, тј. изборне листе чији подносилац није парламентарна странка, односно изборне листе чији је подносилац парламентарна странка која не чини део владајуће коалиције.

б) Домаћи и страни посматрачи на бирачком месту

Члан 20.

(1) У Закону о избору народних посланика биће предвиђено право домаћих и страних посматрача да све време прате рад бирачког одбора, од тренутка када преузме изборни материјал до тренутка када га предаје након што се заврши гласање.

(2) У Закону о избору народних посланика и актима Републичке изборне комисије посебно ће се нагласити право домаћих и страних посматрача да присуствују отварању гласачке кутије, пребројавању гласова и утврђивању резултата на бирачком месту.

*в) Положај представника опозиционих изборних листа
на бирачком месту*

Члан 21.

(1) У Закону о избору народних посланика и актима Републичке изборне комисије треба посебно нагласити право чланова и заменика чланова бирачких одбора који су именовани на предлог опозиционих изборних листа да прате рад бирачког одбора на бирачком месту, а нарочито пребројавање гласачких листића и попуњавање записника о раду бирачког одбора.

(2) У Закону о избору народних посланика и актима Републичке изборне комисије треба посебно нагласити обавезу председника бирачког одбора да подстиче представнике опозиционих странака у бирачком одбору да провере одређене изборне радње, између осталог да ли су добро разврстани важећи и неважећи гласачки листићи, да ли су добро пребројани гласови које су добиле поједине изборне листе и сл.

*г) Посебно инсистирање на спречавању одређених неправилности
у раду бирачких одбора*

Члан 22.

У Закону о избору народних посланика и актима Републичке изборне комисије треба посебно нагласити да је забрањено да се на бирачком месту воде паралелни спискови, користе мобилни телефони, као и да на бирачком месту могу боравити само чланови бирачког одбора, акредитовани домаћи и страни посматрачи и бирачи који су дошли да гласају.

*д) Утврђивање законских процедура за отклањање грешака у
записнику о раду бирачког одбора*

Члан 23.

(1) У Закону о избору народних посланика треба прописати процедуру по којој се приликом пријема изборног материјала, у присуству представника бирачког одбора и чланова локалне изборне комисије врши логичко-рачунска контрола записника о раду бирачког одбора и могућност да се исправе очигледне омашке у њему.

(2) У Закону о избору народних посланика треба прописати да грубе неправилности у попуњавању записника о раду бирачког одбора воде ка понављању гласања на бирачком месту.

Б. – Утврђивање резултата гласања и заштита изборног права

а) Надлежност за одлучивање по приговорима

Члан 24.

У Закону о избору народних посланика треба предвидети тростепеност заштите изборног права када је оно повређено неправилним радом бирачког одбора, и то тако да о захтеву за поништај гласања на бирачком месту у првом степену одлучује локална изборна комисија, да се против решења локалне изборне комисије може изјавити приговор Републичкој изборној комисији, а да се против решења Републичке изборне комисије може изјавити жалба Управном суду.

б) Поништавање гласања на бирачком месту по службеној дужности

Члан 25.

(1) У Закону о избору народних посланика треба предвидети могућност да органи за спровођење избора по службеној дужности пониште гласање на бирачком месту ако утврде: 1° да је број гласачких листића у гласачкој кутији већи од броја бирача који су гласали, 2° да је бирачки одбор омогућио да гласа лице које није уписано у извод из бирачког списка, 3° да у гласачкој кутији нема контролног листа, односно да контролни лист није попуњен или да га није потписао први бирач и бар један члан бирачког одбора и 4° да је укупан број употребљених и неупотребљених гласачких листића који се налазе у врећи за изборни материјал већи од броја примљених гласачких листића.

(2) У Закону о избору народних посланика треба предвидети могућност да органи за спровођење избора по службеној дужности донесу решење којим се констатује да се на одређеном бирачком месту не могу утврдити резултати гласања ако: 1° гласање на том бирачком месту није одржано или ако је прекинуто, а није настављено, 2° ако не добију записник о раду бирачког одбора, 3° ако достављени записник није потписао ниједан члан бирачког одбора, односно 4° ако постоје грубе и неотклоњиве логичко-рачунске грешке у попуњавању записника о раду бирачког одбора.

в) Објављивање приговора

Члан 26.

У Закону о избору народних посланика треба предвидети обавезу Републичке изборне комисије да на својој веб- презентацији објављује сва поднета правна средства у изборном процесу и одлуке по тим правним средствима.

г) Посебна права чланова Републичке изборне комисије у вези са контролом правилности изборног процеса

Члан 27.

(1) У Закону о избору народних посланика и подзаконским актима Републичке изборне комисије потребно је посебно нагласити да сваки члан Републичке изборне комисије и локалне изборне комисије има право да изврши увид у целокупан изборни материјал, да преброји изборни материјал са сваког бирачког места и да провери да ли је гласао бирач који му достави своју адресу и јединствени матични број грађана.

(2) За бирачко место на којем је утврђено неслагање између записника о раду бирачког одбора и садржине изборног материјала доноси се решење о исправци записника о раду бирачког одбора.

(3) Записник о раду бирачког одбора и решење о његовој исправци објављују се на веб- презентацији Републичке изборне комисије.

д) Контрола тачности записника о раду бирачког одбора по случајном узорку

Члан 28.

(1) На захтев подносиоца проглашене опозиционе изборне листе која је освојила више од 2% гласова, а који се подноси у року од 24 часа од затварања бирачких места, Републичка изборна комисија одређује да се изврши контрола тачности записника о раду бирачких одбора са највише 5% бирачких места на територији сваког града, општине и градске општине.

(2) Ако је захтевима за контролу тачности записника о раду бирачких одбора по случајном узорку обухваћено више од 5% бирачких места, контрола тачности записника о раду бирачких одбора врши се на оним бирачким местима на којима је уписано највише бирача.

(3) Ако се контролом тачности записника о раду бирачких одбора утврди одступање између садржине изборног материјала и записника о раду бирачког одбора веће од 10% на нивоу свих контролисаних бирачких места са територије града, општине и градске општине, извршиће се контрола тачности записника о раду бирачког одбора са још 5% бирачких места.

(4) Ако се након додатне контроле утврди одступање између садржине изборног материјала и записника о раду бирачког одбора веће од 10% на нивоу свих контролисаних бирачких места са територије града, општине и градске општине, извршиће се контрола тачности записника о раду бирачког одбора са свих бирачких места на територији општине, односно града или градске општине.

(5) За бирачко место на којем је утврђено неслагање између записника о раду бирачког одбора и садржине изборног материјала доноси се решење о исправци записника раду бирачког одбора.

(6) Записник о раду бирачког одбора и решење о његовој исправци објављују се на веб- презентацији Републичке изборне комисије.

(7) Ако постоји основана сумња да је велико неслагање између записника о раду бирачког одбора и садржине изборног материјала последица свесне и намерне активности која су усмерена на то да се утврди неистинит резултат избора, Републичка изборна комисија дужна је да поднесе кривичне пријаве надлежном јавном тужилаштву.

В. – Изборни цензус

Члан 29.

(1) Остају на снази измене Закона о избору народних посланика којима је предвиђено да је изборни цензус 3%.

(2) Изборној листи која је прешла изборни цензус, а по систему највећег количника јој не припадне ниједан мандат, мора се доделити мандат на рачун изборне листе којој припада најмањи количник, а која није мањинска изборна листа и која је освојила бар два мандата.

§ 4. – ФИНАНСИРАЊЕ ИЗБОРНЕ КАМПАЊЕ И СПРЕЧАВАЊЕ ЗЛОУПОТРЕБЕ ЈАВНИХ РЕСУРСА У ИЗБОРНОЈ КАМПАЊИ

А. – Расподела средстава из јавних извора за финансирање политичке кампање

Члан 30.

(1) У Закону о финансирању политичких активности треба променити критеријум за расподелу средстава из јавних извора намењених за финансирање трошкова изборне кампање, и то тако да се 30% средстава распореди у једнаким износима подносиоцима изборних листа који су приликом подношења изборне листе дали изјаву да ће за покриће изборне кампање користити средства из јавних извора, а да се 70% средстава распореди изборним листама које су освојиле мандате сразмерно броју освојених мандата.

(2) У Закону о финансирању политичких активности треба предвидети да подносиоци изборних листа који су приликом подношења изборне листе дали изјаву да

ће за покриће изборне кампање користити средства из јавних извора, а који нису дали изборно јемство, могу по окончању избора добити припадајући део средстава ако остваре законом прописан изборни резултат.

Б. – Објављивање прелиминарног извештаја о трошковима изборне кампање

Члан 31.

Изменама Закона о финансирању политичких активности треба предвидети да подносиоци изборних листа које учествују у изборној кампањи предају Агенцији за спречавање корупције прелиминарни извештај о трошковима изборне кампање пет дана пре дана одређеног за гласање.

В. – Посебна ограничења за јавне функционере у изборној кампањи

Члан 32.

Изменама Закона о спречавању корупције предвидети да десет дана пре дана одређеног за гласање медији не могу извештавати о званичним јавним скуповима на којима се отварају инфраструктурни и други објекти (путеви, мостови, школе, болнице, фабрике и сл), односно обележава почетак изградње таквих објеката ако на тим скуповима учествују јавни функционери који су кандидати за председника Републике, народне посланике и одборнике скупштина градова, односно општина.

Г. – Равноправан приступ просторијама месних заједница

Члан 33.

Министарство државне управе и локалне самоуправе послаће допис јединицама локалне самоуправе у којем од њих захтева да свим учесницима овог дијалога, као и свим регистрованим политичким странкама, укључујући и оне које немају посланике и одборнике, дозволи бесплатно коришћење просторија месних заједница за своје политичке активности, с тим што би за време изборне кампање право на бесплатно коришћење просторија месних заједница имале и групе грађана које су подносиоци проглашене изборне листе, односно предлагачи проглашеног кандидата.

Д. – Посебне активности на сузбијању кривичних дела против изборних права

Члан 34.

Министарство правде обратиће се Републичком јавном тужиоцу са предлогом да на основу члана 148. став 2. Правилника о управи у јавним тужилаштвима у време трајања избора отвори посебне уписнике и евиденције о кривичним делима против изборних права.

§ 5. – УЛОГА МЕДИЈА У ИЗБОРНОМ ПРОЦЕСУ

А. – Заједничка правила за све медије

а) Дефинисање методологије праћења медија

Члан 35.

(1) Регулаторно тело за електронске медије ће путем транспарентног процеса одредити методологију праћења медија током изборне кампање која ће осигурати поверење и транспарентност мониторинга и засниваће се на квантитативним и квалитативним параметрима, који ће одражавати тоналитет извештавања и природу емитера.

(2) Методологија праћења медија током изборне кампање се припрема у консултацији са Привременим надзорним телом и у складу са најбољом европском праксом.

б) Објављивање ценовника политичког оглашавања

Члан 36.

(1) Јавни медијски сервиси и остали медији који имају информативни програм, како терестријални, тако и кабловски, биће законски обвезани да објаве ценовник политичког рекламирања.

(2) Критеријуми по којима се одређује цена политичког рекламирања морају важити за све кандидате на изборима и све подносиоце проглашених изборних листа, односно предлагаче проглашених кандидата.

Б. – Јавни медијски сервиси

Члан 37.

(1) Јавни медијски сервиси дужни су да у редовном информативном програму, као и у посебним емисијама које су посвећене предизборној кампањи, поступају у складу са принципима непристрасног, правичног и уравнотеженог представљања политичких субјеката, односно изборних листа и кандидата на изборима.

(2) Јавним медијским сервисима се посебно препоручује да у циљу обавештавања јавности о предизборним радњама кандидата, односно подносилаца изборних листа организују радио и ТВ дуеле или сучељавања да би се у виду дискусије расправила одређена актуелна политичка питања.

а) Оснивање Привременог надзорног тела

Члан 38.

(1) Оснива се привремено надзорно тело са следећим надлежностима: 1° праћење медија, 2° консултације, 3° сачињавање и подношење извештаја о примени правилника за јавне медијске сервисе, 4° давање мишљења о раду независних институција и њиховим одлукама, 5° информисање јавности о својој процени и раду, 6° праћење спровођења препорука за приватне емитере са националном покривеношћу, 7° организовање редовних конференција за медије и обављање других послова у складу са овим закључком.

(2) Састав Привременог надзорног тела би требало да обезбеди политички плурализам и професионалну стручност.

(3) Привремено надзорно тело има 12 чланова.

(4) Шест чланова предлаже Регулаторно тело за електронске медије, а преосталих шест чланова предлаже председник Народне скупштине након консултација са опозиционим странкама које учествују у међустраничким дијалозима, и то тако да се три представника бирају на предлог странака које учествују у међустраничком дијалогу под покровитељством представника Европског парламента, а преостала три представника се бирају на предлог странака које учествују у међустраничком дијалогу под покровитељством председника Народне скупштине.

(5) Привремено надзорно тело образује Влада као своје *ad hoc* тело и обезбеђује му средства и услове за рад.

(6) Чланове Привременог надзорног тела именује министар културе и информисања.

(7) Нико ко је кандидат на изборима не може бити члан овог тела.

б) Доношење обавезујућег правилника за јавни медијски сервис

Члан 39.

Ради бољег регулисања покривања изборне кампање, Регулаторно тело за електронске медије у консултацији са члановима Привременог надзорног тела донеће обавезујући правилник за јавне медијске сервисе (РТС и РТВ), у складу са препорукама ОДИХР и важећим прописима.

в) Успостављање дистрибутивног кључа за јавни медијски сервис

Члан 40.

(1) Јавни медијски сервиси дужни су да након расписивања избора организују, без новчане или друге накнаде, емитовање посебних емисија које су посвећене изборима, а које имају за циљ да по принципу непристрасног, правичног и уравнотеженог представљања упознају јавност са програмима и идејама свих кандидата, односно подносилаца изборних листа.

(2) Предизборни програм мора бити јасно одвојен од остатка програма најавном и одјавном шпицом и јасно означен текстуалним обавештењем током целог програма.

(3) Јавни медијски сервиси (РТС и РТВ) дужни су да усвоје документ у року од пет дана од дана расписивања избора којим ће успоставити одговарајући дистрибутивни кључ за политичко оглашавање на јавном медијском сервису.

(4) Приликом усвајања документа из става 3. овог члана Јавни медијски сервис РТС ће у потпуности поштовати члан 7. став 1. тачка 8. Закона о јавним медијским сервисима који обезбеђује да сви учесници добију простор у ударном термину на РТС 1.

(5) Јавни медијски сервис РТС усвојиће саморегулацију уз пуно поштовање постојећег оквира како би се обезбедило да сви политички актери добију адекватни простор у ударном термину на РТС 1.

В. – Приватни емитери са националном покривеношћу

Члан 41.

(1) Регулаторно тело за електронске медије, у консултацији са члановима Привременог надзорног тела, донеће препоруке за приватне емитере са националном покривеношћу, терестријалне и кабловске, које се односе на представљање програма кандидата и изборних листа за време изборне кампање.

(2) Председник Народне скупштине, као посредник у међустраничком дијалогу, обратиће се приватним емитерима са националном покривеношћу, како терестријалним, тако и кабловским, са захтевом да у року од 15 дана од дана закључења Споразума о

унапређењу услова за одржавање избора доставе Радној групи план извештавања, како за период пре расписивања избора, тако и за време време изборне кампање, који треба да буде сачињен у складу са принципима непристрасног, правичног, уравнотеженог и закономерног представљања политичких субјеката, односно изборних листа и кандидата на изборима, уз поштовање снаге политичких субјеката и сопствене уређивачке политике.

§ 6. – КОНТРОЛНИ МЕХАНИЗАМ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ СПОРАЗУМА

Члан 42.

(1) Формираће се Контролно тело Међустраничног дијалога које је надлежно да прати примену овог закључка.

(2) Контролно тело чине представници: Српске напредне странке, Социјалистичке партије Србије, Доста је било, Српског покрета Двери, Демократске странке Србије, Покрета обнове Краљевине Србије, Српске радикалне странке, Здраве Србије, Српске странке Заветници, Владе, Министарства државне управе и локалне самоуправе и Републичке изборне комисије и три представника других опозиционих странака које за то покажу интерес.

(3) Државни органи и имаоци јавних овлашћења дужни су да чланове Контролног тела редовно обавештавају о свим активностима које предузимају на спровођењу овог закључка.

(4) Државни органи и имаоци јавних овлашћења дужни су да члановима Контролног тела пруже информације о активностима које предузимају за случај да се у пракси не примењују прописи донети на основу овог закључка.

(5) Контролно тело се образује са мандатом до проглашења коначних резултата избора.

Прилог - Захтеви покрета “Доста је било” који нису прихваћени

1. Одгодити промену устава

Одгодити промену Устава за после парламентарних избора.

2. Дупло прикуљање потписа

Члан 3. није био предмет преговора, већ је власт само обавестила опозицију да ће то тако бити. Уколико избори за редовне председничке и ванредне парламентарне изборе, како власт планира у члану 3., буду расписани са 15 дана разлике, опозиција ће морати прикуљати два пута по 10.000 потписа. Иако владајућа већина на то имају законско право, ово није у духу преговора и грађења консензуса.

3. Локалне изборне комисије

У члану 7. Закључка је предвиђено да опозиција добије једног члана и једног заменика члана сталног састава локалних изборних комисија. Како локалне изборе комисије добијају значајне нове надлежности, ово није довољно. Захтев ДЈБ је био да буду три члана и три заменика у сталном саставу за опозицију. Владајућа већина није хтела прихвати ни два.

4. Обарање избора

У колико изборни изазов установи да више од 1% џакова не одговара записнику, понављају се целокупни избори.

Уколико у неком џаку недостаје више од 1% неупотребљених листича, понављају се избори у целој општини.

5. Дијаспора, студенти и службено одсутни

Електронско гласање преко интернет странице Министарства уз идентификацију путем електронског потписа и идентификационих података.

Електронско гласање се мора најавити РИК-у попуњавањем електронског формулара на интернет страници РИК-а најкасније 10 дана пре избора.

6. Електронско давање потписа подршке

Електронско давање потписа подршке за излазак на изборе преко интернет странице Министарства уз идентификацију путем електронског потписа и идентификационих података.

7. Електронска достава потписа за изборе

Обавеза нотара и општинских оверитеља да електронски доставе РИК-у листу потписа за сваку листу која прикупља потписе. (Спречавају се дупли потписи у старту).

8. Жреб

Увођење праксе за парламентарне изборе да постоји жреб за извлачење броја по угледу на праксу која постоји за председничке изборе. У жребу учествују само проглашене листе од стране РИК-а до 3 недеље пре одржавања избора. Остале листе се редом додају на листу након проглашења.

9. Видео и аудио снимање на бирачким местима

Видео и аудио снимање отварања бирачких места, бројања задужених гласачких листића и иницијално попуњавања записника, изборних кутија, извода из бирачког списка, бројања гласова и попуњавања записника без снимања бирача. Сваки члан РИК-а има право да прегледа ове видео снимке у просторијама РИК-а.

10. Објава излазности на сваком бирачком месту

Свако бирачко место има обавезу да објави излазност на сваких сат времена и ова излазност за свако бирачко место се објављује на веб-страници РИК-а.

11. Присуство полиције испред бирачког места

Присуство полиције испред бирачког места и моментално реаговање на сваку неправилност и присуство и задржавање неовлашћених лица унутар или испред бирачког места.

12. Професионално-страначки састав бирачких одбора

Мешовити професионално-страначки састав бирачких одбора. Председници бирачких одбора се бирају из редова судија, нестраначких адвоката, професора и јавних личности. По једног члана сталног састава бирачког одбора предлаже владајућа већина и опозиција преко Радне групе.

Јавни позивом и кампања за кандидовање за председнике бирачких одбора почиње у октобру преко средстава јавног информисања. Избор и обука свих чланова сталног састава бирачког одбора се спроводи у јануару и фебруару 2022. године.

13. Степенасти изборни цензус

ДЈБ се противио члану 29. и тражио да се уведе степености изборни цензус - 5% за странке, 10% за коалиције две странке, 15% за коалиције 3 странке итд.

14. Изборни систем

Директан двокружни избор градоначелника и председника општина

Смањити број посланика са 250 на 150.

Мешовити већинско пропорционални изборни систем какав смо имали у Војводини: 50% посланика пропорционални, 50% посланика већински двокружни.

15. Регистрација странака

- Могућност бирача да повуче потпис подршке некој политичкој странци

- Аутоматско брисање потписа подршке преминулог бирача
- Аутоматско брисање потписа подршке бирача који је накнадно дао подршку некој другој политичкој странци: бирач не може у исто време давати подршку за две или више политичких странака
- Брисање регистрације странака у случају да дуже од три месеца имају мање од прописаних 10.000 потписа подршке
- Електронско потписивање подршке и/или брисање подршке политичкој странци преко интернет странице Министарства уз идентификацију путем електронског потписа
- Укидање свих прописаних додатних услова који нису предвиђени законом већ су уведени подзаконским актима - Правилником РИК-а
- Забрана трговине утицајем политичким субјектима, попут преузимања странака, стварања фиктивних политичких субјеката ради компоновања политичке сцене и сл.

16. Назив мањинских листа

Изборна листа мањинске заједнице у свом називу мора садржати ознаку мањинске заједнице испред које се кандидује. Ово се може остварити и посебним делом гласачог листића предвиђеног за листе мањинских заједница који би поред назива листе садржао и ознаку мањинске заједнице.

17. Расподела средстава за финансирање изборне кампање

Тренутно законско решење је да се 20% средстава предвиђених за финансирање политичке кампање равномерно дели међу свим листама које учествују на изборима, а преосталих 80% средстава дели међу листама које су прешле изборни цензус. Члан 30. предвиђа расподелу 30%-70%. Како се не ради о средствима која служе на награду оних листа које освоје највише мандата, већ о средствима за финансирање политичке кампање, 100% тих средстава би морало бити равномерно подељено између листи које учествују на изборима.

18. Избор чланова РИК-а

Уместо посланичких група, чланове сталног састава РИК-а и сталног састава бирачког одбора бирају листе у складу са подршком коју су добили на претходним изборима. Овај предлог укида потребу за чланом 8.

19. Продужење рока за приговор

Рок за приговор са 24 часа повећати на 48 часова од затварања бирачких места.

20. Забрана малтретирања бирача на изборни дан

Забрана звања телефоном и обилажење бирача у време изборне тишине на бирачки дан

21. Кривична одговорност за присуство других лица на бирачком месту

Забрана присуства лица која нису чланови бирачког одбора и бирачи на самом бирачком месту се не поштује. Одредити кривичну одговорност.

22. Чланови Управног одбора РТС-а и РЕМ-а

Опозиција предлаже трећину чланова управног одбора РТС-а и РЕМ-а. Кандидати не могу бити јавно страначки опредељени.

23. Препоруке за унапређење медијске сцене

ПРЕПОРУКЕ ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ МЕДИЈСКЕ СЦЕНЕ

1. Законска основа

Закон о јавном информисању и медијима:

Информисање о питањима од интереса за јавност

Члан 5.

Путем медија објављују се информације, идеје и мишљења о појавама, догађајима и личностима о којима јавност има оправдан интерес да зна, без обзира на начин на који су прибављене информације, у складу са одредбама овог закона.

Свако има право да истинито, потпуно и благовремено буде обавештен о питањима од јавног значаја и средства јавног обавештавања су дужна да то право поштују.

По Европској конвенцији о људским правима, грађани имају право на пријем информација.

Ставови и предлози опозиције по свим политичким и државним питањима су:

1. питања од јавног значаја
2. гласачи имају право да истинито, потпуно и благовремено буду обавештени о њима
3. средства јавног обавештавања су дужна да то право поштују.

Ово важи за све медије без обзира на то да ли се ради о јавном сервису или о приватним медијским кућама, да ли се ради о националним или локалним медијима.

2. Начела

- само Србија која има јаку власт, јаку опозицију, јаку Скупштину, информисане бираче и јаку демократију може бити јака Србија која је у стању да одбрани своје државне и националне интересе
- релевантност сваке политичке опције се дефинише у односу на подршку у бирачком телу
- иза рејтинга сваке политичке опције стоје бирачи који имају право да буду информисани
- поштовање подршке коју нека политичка опција има у бирачком телу
- поштовање односа власт-опозиција приликом извештавања по свим политичким и државним питањима, право опозиције да износи своје ставове и да се чују изјаве и саопштења опозиције у свим политичким емисијама

3. Правила

Правило баланса власти и опозиције: по сваком питању о коме се извештава, у сваком информативном програму, грађани имају право да знају став опозиције. На сваку изјаву председника државе, председника владе, министара и државних службеника, грађани имају право да чују и став опозиције.

Правило баланса унутар опозиције - Квоте: Критеријуми којима ће се РТС водити приликом позивања у редован програм су ранији изборни резултати ванпарламентарних странака, политичких покрета и појединаца, као и резултати истраживања јавног мњења.

Правило баланса аналитичара и стручњака: Свака опозициона опција ће понудити своју листу НЕЗАВИСНИХ стручњака и аналитичара за све теме. Медији ће и даље сами бирати стручна лица и аналитичаре по свом избору без икаквог мешања било кога, али ће водити рачуна и о тој листи.

Правила делегирања представника: свака политичка опција ће делегирати свог представника за сваку дебату и гостовање по свом избору баш као што то данас ради у емисијама Реч на реч.

4. Релевантност политичких опција

Релативна заступљеност политичких опција у медијима би морала бити заснована на тренутној подршци у бирачком телу.

Тренутна подршка у бирачком телу се дефинише на основу резултата претходних избора и шестомесечног истраживања јавног мњења које спроводи Републички Завод за статистику почетком пролећа и јесени. Узима се већа од наведене две вредности и нормира у односу на укупан збир за све политичке опције.

Истраживање јавног мњења се спроводи за све коалиције/листе које су учествовали на претходним изборима и све политичке опције које нису учествовале на претходним изборима. Свака политичка опција која је учествовала у коалицији има право да захтева да јој се рејтинг мери посебно. Странке које су формирале коалицију након избора имају право да захтевају да се истраживање спроведе за коалицију, а не појединачно.

5. Препоруке

- Изјаве, коментари и гостовања опозиције у дневним информативним емисијама (Дневник итд.) - један опозициони представник по теми, у току месец дана да се поштују медијске квоте
- Један на један разговори опозиционих лидера са водитељима (нпр. РТС Око, Упитник, ...)
- Гостовања опозиције у јутарњим програмима и дневним програмима
- Гостовања опозиције у дебатним емисијама по принципу уважавања страначких хијерархија: гостовања председника са председницима, потпредседника са потпредседницима итд.
- Редовни интервјуи и изјаве у дневним новинама о свим дневнополитичким темама
- Један интервју са лидерима опозиционих политичких опција семично.
- Редовна објава саопштења, реаговања, деманти и изјава релевантних политичких опција и њихових лидера по питањима која су предмет извештавања у складу са врстом медија и емисије. Сваки медиј да одвоји посебану емаил адресу за комуникацију са политичким субјектима.
- Проширити број различитих политичких емисија на свим информативним каналима - потпуно је изостао политички дијалог о најважнијим друштвеним питањима као што су одговор државе на пандемију, мигрантску кризу, закон о “родној равноправности”, промени Устава, годинама изостаје дијалог о Косову и Метохији, Републици Српској, положају српског народа у региону итд.
- Појачати представљање политичких опција у време предизборне кампање

РЕМ да подноси редовне месечне извештаје са детаљном дневном анализом свих политичких емисија и свих новина о броју објава и гостовања и са оценом поштовања препорука Радне групе за сваки медиј

Српски покрет ДВЕРИ

Ђорђа Јовановића 11/7, Београд • телефон/факс +381
(11) 405 2250

е-пошта: info@dveri.rs • www.dveri.rs

ПИБ: 109236247 • Матични број: 17879049

Рачун: 160-6000000786909-11

Народна скупштина Републике Србије

За председника г. Ивицу Дачића

Прилог „Споразуму о унапређењу услова за одржавање избора”

ЗАХТЕВИ СРПСКОГ ПОКРЕТА ДВЕРИ ЗА ПОБОЉШАЊЕ ИЗБОРНИХ УСЛОВА КОЈИ НИСУ ПРИХВАЋЕНИ

І ПОСТУПАК КАНДИДОВАЊА НА ИЗБОРИМА - ПРИКУПЉАЊЕ ПОТПИСА, ПРЕДАЈА ИЗБОРНИХ ЛИСТА И ДР.

1. Раздвајање избора - ванредни избори на свим нивоима уз раздвајање термина одржавања избора за различите нивое власти. У време председничких избора не могу се одржавати било који други избори – за народне посланике, покрајински избори, избори за одборнике. Локални избори, укључујући локалне изборе за Град Београд, парламентарни и председнички избори, треба да се одрже одвојено. Време за које се раздвајају не сме бити мање од два месеца.
  2. Носилац изборне листе за народне посланике не може бити лице које није кандидат за народног посланика.
  3. Носилац изборне листе за посланике у Скупштини АП Војводине не може бити лице које није кандидат за посланика и нема пребивалиште на територији АП Војводине.
  4. Носилац изборне листе за одборнике не може бити лице које није кандидат за одборника и нема пребивалиште на територији локалне самоуправе на којој се одржавају локални избори.
  5. Председник Републике не може бити кандидат нити носилац изборне листе на парламентарним републичким, покрајинским и локалним изборима.
  6. До краја 2022. године треба одржати и ванредне покрајинске изборе за посланике у Скупштини АП Војводине и ванредне локалне изборе у свим локалним самоуправама у Србији.
  7. Мањинска изборна листа у свом називу мора садржати мањинску одредницу.
  8. Смањење броја потребних потписа за предају изборне листе на изборима за народне посланике.
- .....

II ГЛАСАЊЕ НА БИРАЧКОМ МЕСТУ, УТВРЂИВАЊЕ РЕЗУЛТАТА ИЗБОРА, ЗАШТИТА БИРАЧКОГ ПРАВА

9. Стандардизовани формулар за приговоре на гласачком месту – систем приговора на неправилности заинтересованих страна мора бити ефикасан.

10. Изменама закона обезбедити тајност гласања за све бираче, укључујући особе са физичким инвалидитетом, кроз измену распореда бирачких места и дизајна бирачких кабина.

11. Продужење рокова и субјективни рокови (од тренутка сазнања) за пријаву изборних неправилности – дужи рокови за подношење приговора и за доношење одлука РИК-а и Управног суда.

12. Омогућити слање приговора електронским путем.

13. На сајтовима изборних комисија правовремено – одмах по утврђивању - објављивати прелиминарне и коначне резултате избора по бирачким местима (допуна Упутства за спровођење избора).

14. У Закон о кривичном поступку унети могућност примене посебних доказних радњи за дела против изборног права (омогућити полицији и тужилаштву ефикаснији рад)

15. Бројање гласова на КиМ да буде одржано на бирачком месту.

16. Половину сталног састава Републичке изборне комисије и бирачких одбора чине представници опозиционих политичких странака.

17. Седнице Републичке изборне комисије преносе се уживо на јавном медијском сервису РТС.

18. Да се предвиди обавеза Републичког јавног тужилаштва да током изборне кампање и до завршетка избора редовно обавештава јавност о кривичним пријавама и поступцима за кривична дела против изборног права, као и о приговорима против решења о одбацивању кривичне пријаве.

19. Да се у Закону о избору народних посланика, подзаконским актима Републичке изборне комисије и у Кривичном законнику у делу који се односи на кршење изборних права и повреде права гласања унесу кривична дела „изношење гласачких листића ван бирачког места“ и „вођење паралелних спискова на бирачком месту и ван њега“, а да се за коришћење мобилног телефона и других средстава за комуникацију на бирачком месту, као и за недозвољени боравак на бирачком месту осим чланова бирачког одбора, акредитованих домаћих и страних посматрача и бирача који су дошли да гласају, предвиди прекршајна казна од 150.000 динара за лица која ове забране крше.

III ФИНАНСИРАЊЕ ПОЛИТИЧКИХ СТРАНАКА И СПРЕЧАВАЊЕ ЗЛОУПОТРЕБЕ ЈАВНИХ РЕСУРСА У ИЗБОРНОЈ КАМПАЊИ

20. Ограничити трошкове учесника изборног процеса на износ од милион евра у динарској противвредности по подносиоцу изборне листе.

21. Забранити ванредну доделу буџетских и других јавних средстава током трајања изборне кампање, као и тридесет дана пре и након кампање. Ово се односи на ванредне исплате плата, пензија, социјалних давања, исплате годишњих и једнократних трансфера, доделе бесповратне помоћи из јавних фондова, као и отписа

различитих дугова грађанима (рачуна за јавнокомуналне услуге) од стране правних лица чији је оснивач или већински власник држава или јединица локалне самоуправе.

22. Одлуком Републичке изборне комисије број бирачких места у градовима се смањује тако што се више садашњих бирачких места, посебно она која се налазе у истом објекту, групишу у једно веће бирачко место.

23. Да се у Закону о финансирању политичких активности промени критеријум за финансирање трошкова изборне кампање и то тако што би се 100% средстава предвиђених за изборне учеснике распоређивало у једнаким износима подносиоцима изборних листи који су приликом подношења изборне листе дали изјаву да ће користити средства из јавних извора за покриће изборне кампање.

24. У Кривични законик увести и строго процесуирати лица која врше фингиране уплате на рачуне учесника на изборима.

25. Изменама Закона о спречавању корупције предвидети да месец дана пре дана одређеног за гласање медији не могу извештавати о званичним јавним скуповима на којима се отварају инфраструктурни и други објекти (путеви, мостови, школе, болнице, фабрике и сл), односно обележава почетак изградње таквих објеката ако на тим скуповима учествују јавни функционери који су кандидати за председника Републике, народне посланике и одборнике скупштина градова, односно општина.

26. Свака локална самоуправа треба да именује одговорно лице испред локалне самоуправе које ће водити евиденцију о коришћењу сала месних заједница за политичке активности и предвиди казну за непоступање по захтеву политичких организација за коришћење сала.

IV МЕДИЈИ

27. Променити комплетан састав Регулаторног тела за електронске медије.

28. Изабрати новог директора и главног и одговорног уредника информативних програма јавних медијских сервиса РТС и РТВ.

29. Сваки кандидат за председника Србије имаће укупно два сата у два ударна вечерња термина на РТС1 да представи свој програм: сат времена за унутрашњу и сат времена за спољну политику, као и право да бира свог новинара са којим ће радити оба интервјуа. Свака проглашена републичка изборна листа имаће по сат времена у ударном вечерњем термину на РТС1 за представљање свог програма. Свака проглашена изборна листа на изборима за одборнике у скупштини града Београда имаће пола сата за представљање у „Београдској хроници” на РТС1.

30. Јавни медијски сервис РТС и РТВ обезбедиће 100 бесплатних секунди дневно за емитовање предизборних спотова за сваку изборну листу и сваког председничког кандидата у последњих 15 дана изборне кампање.

У Београду, 28. октобра 2021.

У име Српског покрета Двери,
Бошко Обрадовић

JMU RADIOTELEVIZIJA SRBIJE RTS INFORMATIVNI PROGRAM

Beograd 02.Jul 2021 godine

PLAN INFORMATIVNOG PROGRAMA RTS-a

RTS se posle parlamentarnih i lokalnih izbora 2020. godine našao pred velikim izazovom, kako izveštavati o političkoj situaciji u Srbiji bez opozicije u parlamentu. Budući da taj deo političke scene Srbije RTS nije hteo da zanemari, iako je praksa javnih mediskih servisa u EU da vanparlamentarn opozicij nema u njihovim programima osim u izuzetnim, retkim slučajevima, bilo je neophodno uspostaviti kriterijume za participaciju političkih stranaka i pojedinaca u emisijama RTS-a.

Urednici RTS koriste dva ključna kriterijuma za pojavljivanje vanparlamentarne opozicije u emisijama Informativnog programa: dosadašnji značaj u politickom životu Srbije i aktuelnu snagu merenu relevantnim istraživanjima javnog mnjenja.

Kako bi se glas opozicije čuo po svim važnim državnim pitanjima pokrenuta je nova sezona debate „Reč na reč“, pojačano je prisustvo opozicionih stranaka u emisiji „Šta radite, bre“, a političke teme u kojima su sagovornici političari bile su učestalije u emisijama „Četvrtkom u 9“, „Upitnik“, „Oko“ i „Oko magazin“. Takođe, aktivnosti svih stranaka, posebno opozicionih redovno se prate i objavljuju na portalu RTS.RS.

Sve navedene emisije emituju se na Prvom programu televizije u udarnim terminima.

Treba uzeti u obzir da je period od juna 2020. do maja 2021. obeležio snažan talas epidemije i teme vezane za pandemiju zauzele su veći deo informativnog programa i posebnih emisija.

Takođe, leto 2021. obeleženo je brojnim sportskim prenosima koje RTS realizuje počev od upravo završenog prvenstva Evrope za košarkašice, preko teniskog turnira u Wimbledonu, pa do Olimpijskih igara u Tokiju što će značajno suziti prostor za bilo kakva sadržaje osim sportskih i vanrednih. Uvreženi običaj je da se tokom letnje sezone političke emisije ne emituju u svojim redovnim terminima i to nepisano pravilo važi u svim medijima u Srbiji.

Budući da Srbiju u martu ili aprilu 2022. očekuju predsednički, beogradski i, najverovatnije, vanredni parlamentarni izbori, od septembra se ulazi u period od šest meseci pre izbora. Zbog toga će, po prirodi stvari, biti povećan udeo političkih sadržaja u informativnom programu, gde će vanparlamentarna opozicija dobiti adekvatan prostor kako bi građani pravovremeno i objektivno dobili uvid u političku ponudu Srbije.

Reč je, naravno, o emisijama koje ne ulaze u obavezan program predizborne kampanje na RTS za koji do sada nije bilo primedbe ni političkih aktera niti međunarodnih posmatrača.

Kriterijumi kojima će se RTS voditi prilikom pozivanja u redovan program su raniji izborni rezultati vanparlamentarnih stranaka, političkih pokreta i pojedinaca, kao i rezultati istraživanja javnog mnjenja.

Planovi koje uredništvo razmatra su sledeći:

- Uvođenje posebnog političkog bloka u Jutarnjem programu u kojem će predstavnici vlasti i opozicije debatovati uživo o aktuelnim političkim pitanjima, dva puta nedeljno, odnosno u skladu sa procenom urednika.
- Proširenje „Dnevnika u 12“ za unutrašnje političke.
- Emisija „Šta radite, bre“ pratiće sve aktivnosti političkih stranaka, kao što to inače i radi i u svom redovnom kapacitetu.
- Emisije „Oko“, „Oko ekonomije“ i „Oko magazin“ uobičajeno proširuju prostor za političke teme u izbornoj godini.
- Emisija „Upitnik“ imaće više političkih tema uz napomenu da to ne znači potpuno zapostavljanje drugih važnih tema koje budu zaokupljale Srbiju naredne jeseni i zime i u kojima je neophodno prisustvo stručnih sagovornika koji nisu obavezno političari ili dolaze kao predstavnici državnih institucija odgovornih za neko pitanje.
- Debatna emisija „Reč na reč“ nastaviće se od septembra u drugačijem ritmu od dosadašnjeg, uz izvesne korekcije formata, ali sa istim ciljem, da se u ravnopravnoj diskusiji omogući predstavnicima vlasti i opozicije da diskutuju o najvažnijim društvenim pitanjima.
- Po potrebi organizovaće se specijalne emisije o političkim pitanjima u kojima će učestvovati predstavnici stranaka vlasti i opozicije u skladu sa kriterijumima uredništva Informativnog programa RTS-a.

Političke teme su važne, ali ne i jedine teme kojima se bavi Informativni program, kao što su političari važni, ali ne i jedini sagovornici koje RTS poziva da govore o pitanjima koja interesuju građane Srbije.

Uređivačka politika RTS-a neće se povoditi za političkim spinovima i o njima organizovati razgovore političara, kao i do sada.

Zakonsko je pravo urednika RTS da određuju teme emisija i biraju goste bez svakodnevnog pritiska učesnika u političkoj utakmici. Svakodnevno prozivanje RTS i iznošenje zahteva za učešćem u njegovim emisijama ili krojenje njegove programske košuljice, svakako nisu deo standarda političkog života u EU.

Игњата Павласа 3, 21000 Нови Сад, Србија
ТВНС 021 210 14 20 / РНС 021 210 16 46 / М ПРОДУКЦИЈА 021 210 17 56
www.rtv.rs

ЈАВНА МЕДИЈСКА УСТАНОВА

РАДИО ТЕЛЕВИЗИЈА ВОЈВОДИНЕ

ДАНА: 5. 7. 2021. године

Јавна медијска установа "Радио-телевизија Војводине" Нови Сад
05. 07. 2021
№: 1386

Радној групи за међустранички дијалог

Генералном секретару Народне скупштине Републике
Србије Вељку Одаловићу

Поштовани сви!

Радио телевизија Војводине поштује све одредбе Закона о информисању и Закона о јавним сервисима и испуњава све обавезе које проистичу из тих закона, а ова констатација се односи и на тему којом се бави Радна група за међустранички дијалог.

У Радио телевизији Војводине се строго води рачуна да равноправно и под истим условима све политичке странке, партије или удружења грађана представе свој рад и изнесу своје ставове по одређеним темама које су у том тренутку актуелне у друштву.

О томе да у програмима РТВ-а апсолутно не постоји ни један вид било какве дискриминације најречитије говоре

Игњата Павласа 3, 21000 Нови Сад, Србија
ТВНС 021 210 14 20 / РНС 021 210 16 46 / М ПРОДУКЦИЈА 021 210 17 56
www.rtv.rs

статистички подаци добијени анализом емисија које у свом садржају имају политичке теме.

Радио телевизија војводине на свом Првом програму телевизије има три политичке емисије – „Прави угао“, „Политбиро“ и „Страначка хроника“. Емисија „Прави угао“ на програму је сваког радног дана (осим петка), траје 40 минута и бави се дневноактуелним друштвено-политичким темама. У сезони 2020/2021 у „Правом углу“ број гостију који су представљали владајућу коалицију и опозицију потпуно је једнак, уз напомену да је неколико гостију у тој емисији наступало по два или три пута. Представници опозије и владајуће коалиције укупно су чинили око четвртине од укупног броја гостију у „Правом углу“, док су преосталих три четвртине гостију чиниле нестраначке личности од којих је огромна већина имала критички став према актуелној владајућој већини, што само потврђује да је Радио телевизија Војводине отворена за сваку врсту мишљења.

„Политбиро“ је емисија која се емитује једном недељно (петком) и у свом фокусу има политичку сцену у Србији. Доминантан део емисије представља интервју „један на један“ са представницима политичких партија, странака или организација. Анализом је утврђено да је од 7. септембра 2018. године па до 25. јуна 2021. године број гостију који су

Игњата Павласа 3, 21000 Нови Сад, Србија
ТВНС 021 210 14 20 / РНС 021 210 16 46 / М ПРОДУКЦИЈА 021 210 17 56
www.rtv.rs

представљали владајућу коалицију и опозицију приближно једнак уз благу предност представника опозиције.

„Страначка хроника“ је емисија која се на Првом програму Радио телевизије Војводина емитује сваког радног дана у термину 22.40 часова (одмах након централно-информативне емисије „Војвођански дневник“), а представља дневни преглед политичких активности свих учесника у политичком животу у нашој земљи. У

„Страначкој хроници“ се поред видео прилога са политичких дешавања пре свега на територији АП Војводине, емитују и страначка саопштења која тог дана јавности упуте политичке организације.

Наглашавамо да је концепт програма Радио телевизије Војводина такав да се страначко-политичке теме прате и обрађују у наведеним политичким емисијама, те да се у осталим сегментима програма не обрађују страначко-политичке теме. То је и специфичност Радио телевизије Војводина јер у пракси видимо да огроман број телевизија у оквиру својих јутарњих или дневних програма готово свакодневно обрађују политичке теме уз велики број гостију из света политике, док насупрот томе РТВ има концепт да грађанима у јутарњем програму или у другим дневно-информативним емисијама нуди сервисне информације, промовише догађаје из света културе,

Игњата Павласа 3, 21000 Нови Сад, Србија
ТВНС 021 210 14 20 / РНС 021 210 16 46 / М ПРОДУКЦИЈА 021 210 17 56
www.rtv.rs

промовише религијске програме и програме намењене најширој публици, а опредељење је да се дневно-политичким темама бавимо у емисија специјализованим за те теме.

Како би обогатили наш програм и проширили палету емисија које се баве страначко-политичким темама Радио телевизија Војводине приводи крају припрему нове емисије под називом „Полемика“. Ради се о емисији која ће на динамичан начин обрађивати теме из области политике, а у њој ће учествовати по два представника власти и опозиције. Трајање је 55 минута и биће емитована једном недељно у вечерњем термину (од 21 сат). Емисија ће ићи уживо, а емитовње почиње почетком јесење програмске шеме.

Из свега наведеног јасно је да је Радио телевизија Војводине отворена за све учеснике политичког живота у Републици Србији и тако ће бити и убудуће.

Срдчан поздрав!

За Уреднички колегијум Радио телевизије Војводина

Главни и одговорни уредник Првог програма телевизије

Ненад Ђаћић

Nenad Djacic